

MAKTAB YOSHIDAGI BOLALARNING QIZIQISH VA QOBILIYATLARIGA MOS FAN YO'NALISHINI ANIQLASH UCHUN ONLAYN PLATFORMA ISHLAB CHIQISHNING NAZARIY VA TEXNOLOGIK ASOSLARI

Asadbek Mo'minov Ma'murjon o'g'li

(Farg'ona davlat texnika universiteti talabasi)

Annotatsiya: Ushbu maqolada maktab yoshidagi bolalarning individual qiziqishlari va qobiliyatlarini aniqlash orqali ularning fan yo'nalishlarini to'g'ri tanlashlariga ko'maklashuvchi onlayn platformani ishlab chiqishning nazariy va texnologik asoslari yoritiladi. Ilmiy asoslangan diagnostika metodikasi va sun'iy intellekt yordami bilan bolalarning psixologik xususiyatlari, bilim olishga bo'lgan moyilligi hamda kasbiy yo'nalishdagi intilishlari tahlil qilinadi. Platforma foydalanuvchiga qulay interfeys, avtomatlashtirilgan testlar va shaxsiylashtirilgan tavsiyalar asosida ta'limda individual yondashuvni qo'llab-quvvatlashga qaratilgan. Mazkur loyiha nafaqat ta'lim tizimini raqamlashtirish, balki har bir o'quvchining salohiyatini erta aniqlash va rivojlantirish imkonini beradi.

Kalit so'zlar: maktab yoshi, fan yo'nalishi, individual yondashuv, ta'lim texnologiyalari, bolalar qiziqishi, onlayn platforma qobiliyatni aniqlash, qiziqish, fan yo'nalishi, sun'iy intellekt, raqamli ta'lim.

Kirish

Zamonaviy ta'lim jarayonida raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi ta'lim islohotlariga ham ta'sir ko'rsatmoqda. Shu jumladan, bolalarning individual qiziqishlarini aniqlash va ularni mos ravishda fan yo'nalishlariga yo'naltirish uchun sun'iy intellekt, big data (katta ma'lumotlar) va psixometrik baholash asosida ishlovchi interaktiv onlayn platformalarni ishlab chiqish zarurati tug'ilmoqda. XXI asrda ta'lim

tizimi tubdan o'zgarib bormoqda. An'anaviy ta'limdan zamonaviy, raqamli va moslashtirilgan ta'limga o'tish jarayoni jadal rivojlanmoqda. Bu esa o'z navbatida maktab yoshidagi bolalarning individual qiziqish va qobiliyatlarini aniqlash, ularga mos fan yo'nalishlarini tanlash va rivojlantirish zaruratini yuzaga keltirmoqda. Shu boisdan, onlayn platformalarni ishlab chiqish orqali har bir o'quvchining o'ziga xos jihatlariga mos ta'lim yo'nalishini belgilash muhim vazifalardan biri bo'lib bormoqda.

Texnologik jihatdan esa, bu jarayonda sun'iy intellekt, ma'lumotlar tahlili (data analytics), test tizimlari, vizualizatsiya va foydalanuvchi interfeysi kabi zamonaviy vositalardan foydalaniladi. Onlayn platforma orqali bola bir nechta savollar, interaktiv topshiriqlar va testlar yordamida o'z qobiliyatlarini aniqlab, unga mos fan yo'nalishlari haqida tavsiyalar oladi. Platforma foydalanuvchiga qulay, estetik va intuitiv bo'lishi, ayni vaqtda ishonchli va tahliliy jihatdan aniq natijalarni taqdim eta olishi lozim.

Bunday platforma nafaqat o'quvchining, balki ota-onalar va ustozlarning ham qaror qabul qilish jarayonida yordamchisi bo'la oladi. Masalan, agar bola texnologiyalarga qiziqsa, bu unga informatika, muhandislik yoki dasturlash sohasini tavsiya qilishga asos bo'ladi. Aksincha, san'atga moyilligi bo'lsa, dizayn, musiqa yoki adabiyot yo'nalishlari bo'yicha tavsiyalar beriladi. Bunday platforma orqali har bir o'quvchining individual intellektual darajasi, ko'nikmalari, mantiqiy tafakkuri va psixologik xususiyatlari aniqlanadi. Bu esa ularning tabiiy moyilliklariga mos bo'lgan fan yoki kasb yo'nalishini tanlashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Misol uchun, kreativlik va obrazli tafakkuri kuchli o'quvchilar san'at, dizayn yoki til yo'nalishlariga; mantiqiy fikrlashi kuchli bo'lganlar esa matematika, IT yoki texnika sohalariga yo'naltirilishi mumkin. Nazariy jihatdan olganda, bu kabi platformaning asosiy yondashuvi konstruktivistik ta'lim nazariyasi, ya'ni har bir bola o'z bilimlarini o'z tajribasi asosida shakllantiradi degan tamoyilga tayangan bo'lishi kerak. Texnologik jihatdan esa platforma foydalanuvchi uchun qulay interfeys, ma'lumotlarni xavfsiz saqlash, avtomatlashtirilgan tahlil va tavsiya tizimiga ega bo'lishi lozim.

Shuningdek, ota-onalar, psixologlar va pedagoglar uchun alohida kabinetlar yaratilib, ular orqali o'quvchining rivojlanish darajasi kuzatilib borilishi, tavsiyalar berilishi va faoliyat yo'nalishi bo'yicha muhim qarorlar qabul qilinishi mumkin. Bu esa nafaqat o'quvchilarning qobiliyatini erta aniqlash, balki kelajakda tanlovda xatolarga yo'l qo'ymaslik, ijtimoiy-psixologik muammolarni kamaytirishga xizmat qiladi.

Axborot va ta'lim muhitidagi o'quv-tadqiqot faoliyati o'z mohiyatiga ko'ra o'zgaruvchan bo'lib chiqadi, chunki har bir talaba Ba'zi sabablarga ko'ra, boshlang'ich maktab o'quvchilari hali ijodiy dizayn va tadqiqot faoliyati bilan shug'ullanishga tayyor emaslar, buning uchun yetarli bilim va ko'nikmalarga ega emaslar. Ehtimol, bu fikr kichik maktab o'quvchilari bilan tadqiqot faoliyati o'qituvchilarning o'zlari uchun juda qiyin bo'lganligi sababli paydo bo'lgan. Boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun ushbu turdagi intellektual ijod bilan shug'ullanishni boshlash vaqti keldi. Bolalarning tadqiqot izlanishlariga bo'lgan ehtiyoji biologik jihatdan belgilanadi, bola tadqiqotchi tomonidan tug'iladi. Yangi taassurotlarga chanqoqlik, qiziquvchanlik, doimiy ravishda kuzatish va tajriba o'tkazish istagi bolalarning xulq-atvorining eng muhim

xususiyatidir. Tadqiqotga intilish tegishli xatti-harakatlarni keltirib chiqaradi va bolaning aqliy rivojlanishi dastlab o'z-o'zini rivojlantirish jarayoni sifatida rivojlanishi uchun sharoit yaratadi. Tadqiqot xulq-atvori bolaning dunyo haqidagi g'oyalarini olishning eng muhim manbalaridan biridir. Agar ota-onalar ushbu tadqiqotlarga qiziqishni saqlab qolishga muvaffaq bo'lsalar, bolaning birgalikdagi faoliyatga chaqirig'iga javob bersalar, uni o'zidan uzoqlashtirmasalar, kerak bo'lganda o'z tajribalari, bilimlari bilan o'rtoqlashsalar, bolalarning mustaqil tadqiqotlarini ustuvor deb hisoblasalar, unda bunday bola maktabga o'z tadqiqot qiziqishini rivojlantiradi va "bilim uchun sayohat"ga borishga tayyor bo'ladi. Bu tadqiqotchining shaxsiyatini shakllantirishning boshlanishi. Tadqiqot faoliyatining tarkibiy qismlaridan biri bu mustaqil tadqiqot yoki uning bir qismi uchun zarur bo'lgan intellektual, amaliy ko'nikmalar va o'quv ishlarining ko'nikmalari tizimi sifatida belgilangan tadqiqot qobiliyatlari.

Ularni shakllantirish uchun siz an'anaviy texnologiyalarni axborot texnologiyalari bilan birgalikda ishlatib, o'quv va tadqiqot muammolarini (ularni hal qilish jarayoni bir yoki bir nechta tadqiqot ko'nikmalarini talab qiladigan vazifalarni hal qilishingiz mumkin. Maktab yoshidagi bolalarning individual qiziqishlari va qobiliyatlarini aniqlash orqali ularning fan yo'nalishlarini to'g'ri tanlashlari bilan birga shundan keyin bolalar ko'roq ta'lim uchun yaxshi sharoit va afzalliklarga ega bo'lganda ko'proq e'tibor beradi.

Xulosa Xulosa qilib aytganda, zamonaviy ta'limda personalizatsiya tamoyili ustuvor o'ringa chiqmoqda. Maktab yoshidagi bolalarning qiziqish va qobiliyatlariga mos fan yo'nalishini aniqlash uchun yaratiladigan onlayn platformalar — bu faqat texnologik loyiha emas, balki har bir bolaning baxtli kelajagini shakllantirishga xizmat qiluvchi muhim vositadir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Murodullayeva R. A., Ro'zaliyev M. X. o'g'li, Shamamatova S. J. qizi, Sotvoldiyev A. A. o'g'li. (2024). *Ta'lim sohasida onlayn konferensiya va vebinarlarni*

tashkil etish. TADQIQOTLAR.UZ, 37(5), 168–171.

<https://tadqiqotlar.uz/new/article/view/2977tadqiqotlar.uz+2tadqiqotlar.uz+2tadqiqotlar.uz+2>

2. Nabiyeva M. B. qizi, Murodullayeva R. A. qizi, Roʻzaliyev M. M. oʻgʻli, Shamamatova S. J. qizi. (2024). *Oʻquv dasturlarini yaratish texnologiyasi*. TADQIQOTLAR.UZ, 37(5), 176–181.

<https://tadqiqotlar.uz/new/article/view/2979tadqiqotlar.uz>

3. Xalilov M. M. M. oʻgʻli, Dalibekov L. R. oʻgʻli, Murodullayeva R. A. qizi. (2024). *Optik tolalarda signallarni yoʻqolishini oldini olish va axborot xavfsizligini taʼminlash*. Электронный научный журнал "Потомки Аль-Фаргани", 1(2), 129–131.

<https://cyberleninka.ru/article/n/optik-tolalarda-signallarni-yo-qolishini-oldini-olish-va-axborot-xavfsizligi-ta-minlash>КиберЛенинка+1Zenodo+1

4. Murodullayeva R. A. qizi, Umaraliyev J. T. oʻgʻli, Tojiddinov A. I. oʻgʻli, Inomjonov A. E. oʻgʻli. (2022). *Dasturiy taʼminot vositalari va ularning telekommunikatsiya tarmoqlarida qoʻllanilishi*. Международная научно-техническая конференция, 19.

<https://interonconf.org/index.php/rus/article/download/1080/999/985interonconf.org>

5. Murodullayeva R. A. qizi. (2024). *Sunʼiy intellekt tarixiga nazar*. Mejdunarodnaya nauchno-texnicheskaya konferenciya.

<https://kompy.info/mejdunarodnaya-nauchno-tehnicheskaya-konferenciya-prakticheskoye.html?page=273>